

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY
przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szaflarach
za rok 2015

Preambuła Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r (Dz. U. 2015 poz. 332 ze zmianami) stanowi:

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami uchwała się niniejszą ustawę”.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, w którym może odbywać się naturalny proces kształtowania osobowości jej członków, a szczególnie dzieci.

Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie zrealizować podstawowych zadań, relacje rodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Dezorganizacja rodziny przyczynia się do niedostosowania społecznego dziecka.

Rodzina powinna przede wszystkim w swoim środowisku lokalnym otrzymać daleko idącą pomoc w formie wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczej oraz pracy socjalnej. Ta pomoc powinna być silnie skorelowana z pomocą materialną adresowaną do rodzin o najniższych dochodach tak, aby zahamować proces umieszczania dzieci w zastępczych formach opieki z powodów ekonomicznych.

Samorząd gminny zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powinien wspierać rodzinę poprzez tworzenie systemu opieki, w tym sieci placówek publicznych i niepublicznych zapewniających opiekę i wychowanie w systemie dziennym bez konieczności opuszczania środowiska lokalnego np. świetlice środowiskowe, przedszkola i żłobki.

Stosując ustawę, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- 2) powrotu do rodziny;
- 3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- 4) stabilnego środowiska wychowawczego;
- 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
- 6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- 7) ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- 8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- 9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- 10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
- 11) dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych gmina zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- 1) pracy z rodziną;
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy. W przypadku gdy wyznaczonym podmiotem jest ośrodek pomocy społecznej, w ośrodku można utworzyć zespół do spraw asysty rodzinnej.

Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

- 1) konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- 2) terapii i mediacji;
- 3) usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- 4) pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- 5) organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.

Praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015, poz. 163 z późn. zm.). Po przeprowadzeniu wywiadu, pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy, wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o jego przydzielenie.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;

- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny kierownikowi Ośrodka
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.), lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Plan pracy z rodziną, obejmuje zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także zawiera terminy ich realizacji i przewidywane efekty.

Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 20.

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego.

Placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy, lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest nieodpłatny. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest dobrowolny, chyba że do placówki

skieruje sąd.

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej.

Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- 1) opiece i wychowaniu dziecka;
- 2) prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- 3) kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Do zadań własnych gminy z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz

przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,

- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
- 8) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8 ustawy

Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Szaflarach powierzono realizację zadań wynikających z ustawy od dnia 1 stycznia 2012r.

Zgodnie z zapisem art. 176 ust. 1 ustawy o wpieraniu i systemie pieczy zastępczej został opracowany **Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Szaflary na lata 2013 – 2015**, który przyjęto Uchwałą Nr XXXII/162/2013 Rady Gminy Szaflary z dnia 25 marca 2013 roku. Celem programu jest stworzenie systemu wspierania rodziny przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak i również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny.

W celu właściwej realizacji zadań nałożonych na gminę ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazanym jest zatrudnienie asystenta rodziny oraz stworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych, którego zadaniem byłoby szerokie wsparcie udzielane rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W dalszej perspektywie wskazane byłoby również objęcie rodzin poprzez rodziny wspierające.

Rodziny przeżywające trudności mają dostęp do specjalistycznego poradnictwa prawnego i psychologicznego w ramach działającego przy Ośrodku Punktu Informacji i Wsparcia dla Osób Uwikłanych w Przemoc.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczę zastępczą organizuje powiat. Do zadań własnych gminy należy jednak współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie

zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) **10%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – **w pierwszym roku pobytu dziecka** w pieczy zastępczej;
- 2) **30%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – **w drugim roku pobytu dziecka** w pieczy zastępczej;
- 3) **50%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – **w trzecim roku i następnych** latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 191 ust. 10 ustawy w przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, w wysokości:

- 1) **10%** w **pierwszym roku** pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) **30%** w **drugim roku** pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) **50%** w **trzecim roku i następnych** latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej

– średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Dzieci przebywające w Pieczy Zastępczej od 2015 r (pierwszy rok pobytu):

- 1 dziecko zostało umieszczone w zastępczej rodzinie spokrewnionej , koszt pobytu finansowany przez gminę w 2015 roku wyniósł 1.579 zł
- 2 dzieci zostało umieszczone w zastępczej rodzinie spokrewnionej, koszt pobytu finansowany przez gminę w 2015 roku wyniósł 3.057 zł
- 1 dziecko zostało umieszczone w zawodowej rodzinie zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego– koszt pobytu finansowany przez gminę w 2015 roku wyniósł 0 zł pierwsza zapłata będzie 2016 r.
- 1 dziecko zostało umieszczone w zastępczej rodzinie spokrewnionej , koszt pobytu finansowany przez gminę w 2015 roku wyniósł 1077 zł

Dzieci przebywające w Pieczy zastępczej od 2012 r. (drugi rok pobytu):

- 1 dziecko przebywa w rodzinie zastępczej niezawodowej , koszt pobytu finansowany przez gminę w 2015 roku wyniósł 3001 zł

W 2015 roku gmina współfinansowała koszty pobytu w pieczy zastępczej 5- rgu dzieciom w łącznej kwocie 8.714 zł.

W roku 2015 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej sporządził i przekazał dwa sprawozdania rzeczowo-finansowe za okres 01.01-30.06.2015r oraz 01.07-31.12.2015r. przekazane do Wydziału Polityki Społecznej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego. Oprócz tego za pomocą Centralnej Aplikacji Statystycznej przekazano szczegółowe sprawozdanie z realizacji zadań w roku 2015.

Koszty umieszczenia w pieczy zastępczej są zróżnicowane i zależne od decyzji sądu gdzie zakwalifikuje dzieci.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej pełny koszt wynosi 660 zł, w rodzinie zawodowej lub niezawodowej oraz rodzinnym domu dziecka 1000 zł. W placówkach opiekuńczych te koszty są znacznie wyższe i zróżnicowane, mogą wynosić nawet ok. 6.000 zł.

Im dłużej dziecko przebywa poza rodziną, tym wyższy jest koszt jego utrzymania, dlatego należy uczynić wszystko aby przywrócić w rodzinie prawidłowe funkcje opiekuńczo-wychowawcze, by dziecko mogło do niej wrócić.

W 2015 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przystąpił do resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2015 pn. „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2015” ogłoszonego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. W ramach programu zatrudniono jednego asystenta rodziny w okresie od 1stycznia2015 r. do 31 grudnia 2015 roku w systemie zadaniowego czasu pracy.

Kwota uzyskanej dotacji 27.000,00 zł

Obowiązkiem gminy jest zabezpieczenie potrzeb rodzin i ich dzieci mieszkających na terenie miasta. Dysfunkcje w środowisku rodzinnym stanowią zagrożenie zwłaszcza dla dzieci i młodzieży, która narażona jest na dziedziczenie patologicznych norm i wzorców zachowań oraz szczególnie podatna na negatywne oddziaływanie otoczenia zewnętrznego. Zaznaczyć należy, że państwo i jego instytucje mają rodzinę wspierać, a nie wyręczać w wypełnianiu przez nią jej funkcji.

Istotą działań powinno być stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną,

która je wychowuje i ma trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Działania podejmowane w ramach tego systemu powinny zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminować zagrożenie zabrania dziecka z rodziny, a jeśli sytuacja dziecka będzie wymagać okresowego umieszczenia w pieczy należy podejmować takie działania, aby zapewnić szybki powrót do rodziny.

Potrzeby związane z realizacją zadań z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1. utrzymanie zatrudnienia asystenta rodziny w okresie, gdy nie będzie już możliwości pozyskania na ten cel środków zewnętrznych,
2. wypracowanie standardów pracy asystenta rodzin,
3. podnoszenie kwalifikacji pracowników zajmujących się pracą z rodziną,
4. zapewnienie środków na współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka lub domach dziecka.

Szaflary, dnia 21.03.2016r.